

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1818,Promocja-monografii-Marka-Jana-Chodakiewicza-Po-Zagladzie-Stosunki-polsko-zydowsk.html>
06.04.2026, 08:52

Promocja monografii Marka Jana Chodakiewicza „Po Zagładzie. Stosunki polsko-żydowskie 1944-1947” - Warszawa, 11 stycznia 2008 r.

11.01.2008

11 stycznia 2008 r. o godz. 12.00 w sali konferencyjnej IPN przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie odbyła się promocja monografii Marka Jana Chodakiewicza „[Po Zagładzie. Stosunki polsko-żydowskie 1944-1947](#)” z udziałem Autora.

Monografia ta modyfikuje tezy zawarte w najnowszej pracy Jana T. Grossa pt. „Strach”, z niektórymi wręcz podejmuje polemikę.

Chodakiewicz nie odrzuca twierdzenia, że Żydzi ginęli - w tym z rąk patriotów polskich - podkreśla jednak, że nie działo się tak z powodu ich etnicznego czy religijnego pochodzenia, lecz dlatego, że stali się oni aktywnymi poplecznikami czy agentami reżimu i jego sowieckich mocodawców. Zauważa przy okazji, że tylko mniejszość spośród Żydów była ideowymi komunistami, a wielu pasywnie wspierało reżim komunistyczny, który miał na celu całkowite złamanie woli oporu społeczeństwa polskiego i zniszczenie niepodległej Polski. Autor przytacza też szereg innych przykładów, pokazując, że przemoc miała miejsce również z bardziej przyziemnych powodów, w tym np. kłótni o własność prywatną czy z przyczyn kryminalnych. Wylicza także szereg przykładów zgodnej polsko-żydowskiej koegzystencji w okresie powojennym, np. udziału Żydów w antykomunistycznym oporze. Praca prof. Chodakiewicza pozwala bez zbędnej emocji i zaciętrzewienia podjąć refleksję na temat stosunków polsko-żydowskich po wojnie, a autor ma tę zaletę, że opiera swe tezy na weryfikowalnym przez Czytelnika materiale źródłowym. Staje się zatem podstawą do refleksji, w tym do rzeczowej polemiki.

Autor na podstawie szczegółowej kwerendy archiwalnej, przeprowadzonej zwłaszcza w archiwach powiatowych i wojewódzkich, zbadał szereg przypadków wrogości i konfliktów między Polakami i Żydami, jakie miały miejsce w latach 1944-1947. Było ironią losu to, że spośród wszystkich narodów Żydzi i Polacy, którzy byli najbardziej niszczeni przez niemieckiego okupanta, po wojnie i Holokauście wpadli w pułapkę wzajemnych, w znacznej części pozbawionych racji, oskarżeń. Chodakiewicz podaje, że w latach 1944-47 zginęło na terenach polskich od 345 do 615 Żydów, zaznacza jednocześnie, że zabójstwa te miały rozmaite przyczyny i w żadnym wypadku nie stanowiły kontynuacji niemieckiej polityki zagłady Żydów. Autor stara się przywrócić proporcje pokazując, że w całej złożonej i tragicznej specyfice Polski tamtego okresu, determinowanej tak istotnymi czynnikami jak: obecność sowieckich wojsk okupacyjnych, samowola instalowanego przez Sowiety reżimu komunistycznego, samoobrona polskiego podziemia niepodległościowego, masowe przesiedlenia ludności, plaga przestępczości, konflikt między Polakami a Żydami był w istocie zjawiskiem wtórnym.

Należy zaznaczyć, że książka Chodakiewicza została wydana w języku angielskim wcześniej niż praca Grossa i stała się pierwszym głosem w naukowej dyskusji o powojennych stosunkach polsko-żydowskich w amerykańskim świecie naukowym. W Polsce dopiero teraz staje się znana.

Wydanie polskie nie różni się od angielskiego w swych zasadniczych tezach i argumentacji (poza redakcyjnymi poprawkami). Pozwala to sądzić, iż dyskusja rozpoczęta właśnie przez polskie ośrodki naukowe i publicystyczne będzie korespondowała z dyskusją, którą praca Chodakiewicza (After Holocaust) wywołała parę lat temu w amerykańskim środowisku naukowym.

Instytut Pamięci Narodowej zaprasza serdecznie na promocje książki, zachęca do jej lektury i dyskusji wokół tez Autora.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

